

המאיר לארץ

ניצוצי אור יקרים המאירים ומלבינים לב האדם לאבינו שבשמים, מלוקט מהספר הקדוש 'אור לשמים' מנשיא נשיאי הלוי איש אלקים אספקלריא המאירה' הרה"ק רבי מאיר הלוי מאפטא ז"ע

ניצוצי אור - ראש השנה

השפעות

מראש השנה נמשך הארה וקדושה עד סוף השנה והיה עקב תשמעון וגו' (דברים ז, יב).

...זה הפירוש: 'והיה' - שתראה להמשיך הארה וקדושה מראש השנה שמרומז [ב]בחינת 'והיה' [ה]הצירוף שם הוי"ה של חודש תשרי, [ש]תרגיש זאת הקדושה בסוף השנה שמרומז בתיבת 'עקב'. ולזה אנו רומזים מה שאנו תוקעין בחודש אלול, כדי להמשיך קדושת ראש השנה בחודש אלול, וזה 'ראשית המחשבה' - סוד ראש השנה... 'בסוף המעשה' - רומז על חודש אלול סוף השנה. (פרשת עקב ד"ה 'עוד ב'ל')

מלכות

עיקר כוונת מעשינו תהיה שתתרום מלכות ה' בעולם - ובראש השנה זוכים לכך

אתם נצבים היום וכו' (כט, ט).

נראה לי, דאיתא בזוהר הק' דהאדם יוכל להשיג גדולה וממשלה על ידי עובדין טבין [מעשים טובים] שעושה להשיג, ומה שמושיג ע"י התורה הוא גדולה יותר מכולם...

וצריך האדם לראות שגדולתו ושמתחו יהיה בזה שיתרום מלכותו יתברך שמו, וזה פירוש 'אתם נצבים היום כולכם', 'נצבים' לשון 'נציב מלך' (מלכים א כב, מח), דהיינו [שכוונת הכתוב לומר] 'שאתם' [בני ישראל הנכם בבחינת 'נצבים' - בני מלכים, ותזכו להמשיך מעילא לתתא מלכותו יתברך שמו על כל העולם, ותהיו נקראים בני מלכים.

[ואימתי זוכים לכך -] 'היום', נקרא 'ראש השנה' (ראה זוה"ק ח"ג רלא, א), [שאז הזמן להמשיך מלכותו יתברך בעולם]. **כי בראש השנה ניכר מלכותו יתברך שמו עלינו** [לפי שבימים הללו הוא מראה מלכותו לשפוט את העולם] (רש"י ברכות יב, ב).

(פרשת נצבים)

שמחה

בראש השנה צריך להיות בשמחה וע"י זה ממשיך את הבורא עליו

למען הקים אותך היום לו לעם וכו' (כט, יב).

ונראה לי, כי הבעלי תפלות נקראים [בלשון] 'למען', כמו שנאמר (משלי טו, כג): 'שמחה לאיש במענה פיו', גם בעלי תוקעים נקראים 'למען' כנ"ל [שהרי הם תוקעים בפיהם].

וזה פירוש: 'למען הקים אותך', בחינת אלו [בעלי תפלות ובעלי תוקעים] שנקראים 'למען', יהיו בשמחה ובהתרוממות עד שיעור קומה העליונה.

ותיבת 'היום' רומז לראש השנה וכו"ל (ראה בערך 'מלכות'), **כי הגם שכל השנה צריך לעבדות של שמחה, אבל בראש השנה צריך יותר להיות בשמחה, ולהמשיך הבורא ברוך הוא עלינו** [שהרי "אין שכניה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות... אלא מתוך דבר שמחה של מצוה" (שבת ל, ב)]. (פרשת נצבים)

תפילה

בימים אלו יתפלל שבכל השנה ישמע ה' תפילתו

נקדים לפרש המשנה (ר"ה פ"א מ"א): 'באחד בתשרי ראש השנה לשנים'... הנה ב'תשרי נברא העולם' (ר"ה י, ב) ... [ו]עלה ברצונו לברוא העולם במדת הדין ואחר כך שיתף מדת הרחמים [הרי שבחודש תשרי שבו נברא העולם, נעשה דבר זה, שמתחילה התעורר מידת הדין ואחר כך מידת הרחמים]... וזה 'באחד בתשרי' [ראש השנה לשנים; שתפקידנו בראש השנה] **להמשיך מדת החסד להתחלת השנה, ועל ידי זה ממילא יתנהג כן כל השנה כולה**; ו'אחד' רומז לחסד כי 'אחד היה אברהם' (יחזקאל לג, כד) [וידוע שאברהם הוא] שורש החסדים...

ובזה פירשנו הגמרא (ר"ה יח, א) [על הפסוק (ישעיה נה, ו):] 'דרשו ה' בהמצאו', 'אימתי, בעשרת ימי תשובה'. וקשה, [אם כן שרק אז ה' מצוי אצלנו]

וזה על פי המבואר בריש פרשת כי תבוא, ש"סוד 'ראש השנה' שנקרא 'ראש', כי מהגלגולת [בחינת 'כתר'] הולכין טיפין [השפעות] להמוח [בחינת 'ח"ד'] ולכל שיעור קומה [בחינת 'ג'ית נה"ם']... והנה כשתמשיך חסדים בראש השנה, אז ממילא יתנהג כן בכל השנה כולה...

וזה פירוש: 'והיה כי תבוא אל הארץ' כי הוי"ה ב"ה יש לו י"ב צירופים, [ה]רומזים ל"ב חדשי השנה (פני"ה ש' הפרים פ"ו), והצירוף של חודש תשרי הוא ויה"ה (משנ"ח מס' ליל ר"ה פ"א מ"א), ולזה 'והיה' רומז לתשרי, דהיינו שתבוא בשמחה לראש השנה. 'אל הארץ', פירוש שיהיה לך רצון טוב לזה, [ש]ה'הארץ הוא לשון רצון, והיינו שעל ידי השמחה בראש השנה, זוכים שיומשך השפעות לכל שיעור הקומה העליונה.

[ג] ראה עוד מה שמביא רבינו בפרשת פנחס (ד"ה 'ובחודש השביעי'):

למה מתפללין כל השנה, רק הפירוש הוא כך, שצריך האדם להתפלל באלו הימים, שמה שיתפלל בכל השנה יענו אותו מן השמים... והנה כשתמשיך חסדים בראש השנה, אז ממילא יתנהג כן בכל השנה כולה. (ריש פרשת כי תבוא)

בימים אלו נקבע כמה יפקדו בזש"ק וכמה יהיו בריאים בשלימות כדי שיוכלו לעשות רצון ה' כל ענין מעשינו בימים האדירים האלו, בראש השנה ויום כיפור ותקיעת שופר [הוא] לעשות יחודים בעולמות העליונים, ועל ידי זה מביאים נשמות חדשות בבחינת עיבור, לקרב הגאולה [שיבוא כמבואר בגמרא (ראה יבמות סב, א)] כאשר 'כלו נשמות שבגוף'.

וזה ששמעתי בשם הרב הקדוש מורנו הרב מאיר ז"ל מאפטא הפירוש: 'ונתנה תוקף כו' כמה יעברון וכמה יבראו', [כמה יעברון] - כמה יתעברו בשנה זו ויפקדו בזרע של קיימא, שירדו נשמות חדשות כדי שיתגדל שם כבוד מלכותו, 'וכמה יבראו' - שיהיו בריאים בשלימות כדי לעשות רצונו יתברך שמו.

(תפארת שלמה יום כפורים ד"ה 'רב אקלע לדרדשיר')

תשובה

החוטא ששב בתשובה זוכה להארה גדולה מבחינת 'ראש השנה'

'ראש השנה לשנים' (ר"ה פ"א מ"א).

[יש לומר הכוונה] **אפילו למי שחטא נגדו יתברך שמו, וזו רומז 'לשנים', כמו 'אם יהיו חטאיכם כשנים' [-] אדומים כשני תולעת] (ישעיה א, יח ובמצודת דוד שם), אף על פי כן כשחוזר בתשובה לפניו יתברך שמו, זוכה שמושיג הארה מאור המקיף [היא ספירת 'כתר'] שרומז לראש השנה (ראה הארה ב, ו) וזהו גם כן 'לשנים' - שמשנה עצמו מרע לטוב. (ריש פרשת כי תבוא)**

(עוד עניני תשובה במדור 'אספקלריא המאירה' עמ' ב-ג)

"...והודש תשרי הוא חודש השביעי רומז לבחינת מלכות, והחודש הזה הוא הכולל של כל השנה כולה, ומהצורך להמשיך שיתברך החודש הזה בברכת קדושתו, וממילא יהיה כל השנה כולה שנה טובה ומבורכת, כי המלכות היא המחלקת מוון וטרף (ראה יחזקאל ח"א, כ, ב).

וזה פירוש הכתוב: 'ובחודש השביעי', שהוא בחינת מלכות, וצריך האדם השלם להמשיך שנהגת המלכות יהיה ע"י מדת החסד והרחמים, וזה 'ובחודש השביעי' - פירוש שבחינת מלכות יהיה הנהגתו ע"י 'באחד לחודש', שרומז לחסד, כי אברהם אבינו ע"ה היה שורש החסידים והיה נקרא 'אחד היה אברהם' (יחזקאל לג, כד).

[ד] וראה שם עוד: "ברוך אתה בנאמן" - רומז לראש השנה, דהיינו שתמשיך שפע וברכה תיכף בהתחלת השנה, ועל ידי זה 'ברוך אתה בצאתך' - יושפע לך שפע בכל השנה כולה".

[א] וראה עוד מה שכתב בפרשת בראשית (ד"ה 'וזשם ירדו') ש"ע"י עבדות הצדיקים יתפרדו כל פועלי און, ויושפע השפעות טובות ושמחה בחודש תשרי שהוא תחילת השנה, לארבעה ראשים - לארבעה תקופות השנה, שיהיה כל השנה טובה".

[ב] לכאורה כוונת רבינו שעל ידי השמחה וההתרוממות יתוקן שיעור קומה עליונה [היא קומת העשר הספירות, שנמשלת לקומת אדם שיש בו גלגולת, מוחין, ידים, גוף ורגלים (ראה סאמר פתח אליהו הקדמת תיקוני זוהר י, א, וראה בספר הק נועם אטלסך לקוטי שושנה ד"ה 'בנמא אסור לקרף')], ועל ידי זה יושפע כל הברכות והשפעות טובות.

כמו שמבואר בפר' פנחס (ד"ה 'לכן אמרו'): 'להמשיך מוחין קדישין לכל שיעור קומה, ויתוקן שיעור קומה עליונה, ועל ידי זה נשפע ונשבר הסטרא אחרא... והיה לכם כל הברכות והשפעות טובות".

אספקלריא המאירה

להאיר עניני עבודת ה' במשנת האור לשמים

תשובה מיראה ומאהבה

בספרים הקדושים מבואר שיש כמה דרכים איך להתעורר לתשובה, יש השב מיראה, וכמה מדריגות יש בזה, יש שמתירא מיסורים שבאים עליו או מהעונש שהוא עתיד לקבל על עוונותיו, ויש שמעורר עצמו בתשובה על ידי שמתבונן ביראת ה' אשר מלא כל הארץ כבודו, ועל ידי זה מתבייש במעשיו ושב בתשובה, אך המדריגה הנעלית בתשובה הוא השב מאהבה, שמחמת רוב אהבתו לבוראו, הוא רוצה לתקן מה שפגם בכבודו יתברך.

והנה איתא בגמרא (יומא פו, ב): "אמר ריש לקיש, גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות... [מקשה הגמרא] והאמר ריש לקיש, גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות... [ומשיבה] כאן מיראה וכאן מאהבה", ובפשוט הכוונה - **השב מיראה זדונותיו נעשות כשגגות, והשב מאהבה זדונותיו נעשות כזכיות.**

אמנם רבינו מחדש בזה שני ביאורים נפלאים, באמרו (פר' שלח ד"ה 'או ימ'): "**לכאורה בדורותינו, הלואי שנשיג יחד מחמת יראת ה', ואיך נרים ראש,**" היינו מכיון שמדרגת תשובה מאהבה הוא מדריגה גבוהה, ועיקר מטרת התשובה היא להתנקות מכל עבירה ועוון, שנוכל להתקרב אל ה' ולעבדו בלבב שלם, לכן לא סגי שהזדונות יהפכו לשגגות, אלא רצוננו שלא ישאר מהם שום זכר, ועוד יתהפך לנו לזכיות, ואיך נזכה לזה.

ומשיב בשני אופנים, הראשון בהקדם במה שכתב ה'משנת חסידים' (מס' התשובה פ"ד מ"ח), שכאשר אדם עושה עבירה ח"ו לתיאבון ועושה תשובה, זדונות נעשים לו כזכיות, ועל עבירה להכעיס זדונות נעשים לשגגות. וקשה איך יפרש את הגמרא הנ"ל, "ונראה לי שהוא מפרש כך, **כאן השב מאהבה, דהיינו שעושה תשובה על עבירה שהיתה מאהבה, דהיינו לתיאבון, אז זדונות נעשים לזכיות.**" וכאן מיראה, דהיינו שעושה תשובה על עבירה שעשה להכעיס, כי כעס הוא ענף מיראה, אז זדונות נעשים לשגגות.

ובזה ניוח דעתו של האדם, שגם על ידי תשובה מיראה יוכל על כל פנים להפך את העוונות שעשה לתיאבון לזכיות, אמנם רבינו מוסיף על כך עוד דרך, שבזה גם מי שעבר עבירות להכעיס יכול על ידי תשובה מיראה לבד להפך את עוונותיו לזכיות, וכך פוסק רבינו (פר' שלח ד"ה 'או ימא ה'): "ונראה לי הפירוש הוא כך, כי הנה הצדיק כשהוא במדריגה גדולה **כשעובד ה' מאהבה עילאה, יש לו כח יותר לפסוק טוב על בני ישראל ולהשפיע להם חסדים גדולים וכל טוב סלה, לא כן כשהוא במדריגה קטנה כשעובד מיראה.**

והנה ריש לקיש היה בעל תשובה כידוע (בבא מציעא פד, א וע"ש בתנ"ה אי הדרת), וזה פירוש הגמרא 'כאן מאהבה וכאן מיראה', וקאי על ריש לקיש, כשהיה עובד ה' רק מיראה אמר 'זדונות נעשה כשגגות, אבל כאשר הגיע להעבדות [- לעבוד את ה'] מאהבה פסק 'זדונות נעשה כזכיות, הגם שהתשובה היא רק מיראה, וזה 'כאן מאהבה כאן מיראה' - כשריש לקיש עבד ה' מאהבה [אז פסק שגם השב מיראה זדונותיו נעשות לו כזכיות], ו'צדיק גזור והקב"ה מקיים' (ע' תענית כג, א) וכך הלכה, [ש]הגם ששב מיראה 'זדונות נעשו כזכיות'."

והגם שתחילת התשובה היא על ידי יראה, לאחר מכן מעוררים אותו מלמעלה שיהיה לו אהבה ושמחה בזה, וכמו שמביא רבינו בשם הרבי מלובלין ששמע מרבו "הרב האלקי מוריניו הרבי ר' אלימלך זצלה"ה,

וכעין זה מבאר רבינו (פר' בלק ד"ה ראשית זמן): "כי האדם הרוצה לילך בדרך האמת נדמה לו שגורע מכל ושח"ו אבדה תקוותו, אבל האמת שהש"ת מרחם עצמו על כל הבריות לבלתי ידח ממנו נדח", ובהמשך כותב שמי שמרגיש את עצמו כ'כל' שהוא גרוע מכל, "זככל עת אתה מתחיל לצעוק לומר מעתה אתחיל להיות טוב", נמשכות עליו כל השפעות טובות.

[ב] ראה בספר השל"ה (פסקת יומא פרק נ"ב מצה אצט): "איכות התשובה שעושה, יהיה ענינו בתשובה שעושה בעצם, למען שמו באהבה, כלומר, לא יעשה התשובה מיראה, דהיינו מיראת העונש, שאז עושה תשובה לשם עצמו, רק יעשה תשובה מאהבת הבורא, והוא למען שמו, כי החוטא פוגם בשמו, ויהיה כוונתו בתשובה לסלק הפגם החשך".

אור התשובה (א)

ידוע לכל הדורך במפתן החסידות, שאחד היסודות החזקים שלימדנו רבותינו הק' תלמידי הבעל שם טוב הק', היא מצוות התשובה, אשר בתוך ספריהם ומאמריהם, מבואר הדק היטב מוה' הדרך הנכונה לשוב ולהתקרב אל הקב"ה, גם אחרי שהאדם נתרחק וירד לשפל המדריוגות.

כל המעייין בספרי החסידות יבחין שההסתכלות על ענין ה'תשובה' אינה כענין של בדיעבד ומה יעשה האדם שחטא, אלא אור התשובה הוא אור מופלא היווד ומשתלשל מהעולמות הגבוהים, וזכות היא לאדם שיכול להיטהר עצמו מכל עוונותיו על ידי אור גדול כזה.

רבינו הרה"ק רבי מאיר הלוי מאפטא זי"ע בספרו הק' 'אור לשמים' מבאר כמעט בכל פרשה כמה ענינים בעבודת התשובה, ומאיר את הדרך ומדריך אותנו איך לזכות להימנות בין 'בעלי התשובה' הגדולים מצדיקים גמורים, ולאיוה מדריגות והשפעות רוחניות וגשמיות יוכל האדם להגיע ע"י עסקו בעבודה נשגבה זו.

במאמרים הבאים נצעד יחד במשעולי הכרמים - בדברי תורתו הק' של רבינו זי"ע, ללקט את מאמרו בעניני התשובה, ולסדרם כשולחן ערוך, לאכול מפריו ולשבע מטובו ולשתות מיינה של תורת החסידות, כפי שקיבלם רבינו מרבותיו הקדושים זי"ע.

ענף א' - דרכי התשובה

חרטה עזיבה וקבלה להבא

ראשית דרכו של השב בתשובה, מבואר בספרי מוסר (ראה שערי תשובה פ"א), הוא שיתחרט האדם על עוונותיו ופשעיו, אך מאוד צריך להיזהר באופן החרטה, כידוע מאמר ה'בעל שם טוב' (ראה דגל מחנה אפרים פר' בראשית ד"ה 'ויאמר אלקים') שהיכן שמחשבתו של האדם נמצאת, שם נמצא האדם, ולכן ענין החרטה אינו שצריך לחשוב בפרטיות העבירה שעבר ולהתחרט עליה, אלא יתחרט באופן כללי על מה שהמרה את רצון בוראו.

כפי שמביא רבינו מרבו הק' הרבי מלובלין זי"ע (ליקוטים ד"ה 'פעם אחת'): "כי הרהורי עבירה שאדם מהרהר ומתחרט, ובוזה מהרהר בעבירה שעשה רח"ל, וזה [מה שאמרו חז"ל (יומא כט, א): 'הרהורי עבירה] קשים מעבירה, כי מאחר שכבר טעם טעם מרירות [החטא], אסור להרהר אף בדרך חרטה שלא יפנה ח"ו אליו, רק מתחרט בדרך כלל וירגיש בעצמו חסרונו מחמת מעשיו הידועים לו".

אך החרטה לבדה לא סגי, ועיקר התשובה היא שצריך להתוודות ולעזוב את רוע מעלליו, וכמו שמבאר רבינו (פר' ויגש ד"ה 'עוד נ"ל ויגש'): "כי הרשעים הם מלאים חרטה, אבל עיקר התשובה להיות מודה ועוזב, וזה פירוש 'בינה' - [הוא] שורש התשובה (כפי שיבאר בענ"ה בענף שורש התשובה), 'ענ' הוד איתפשט' - להודות לפניו יתברך שמו על חטאיו ולעזוב המעשה תענתועים מעתה".

ועוד מבואר בספרי מוסר (ראה שערי תשובה שם), שמעיקרי התשובה הוא שיקבל האדם על עצמו שלא לשוב לזה החטא לעולם, וכשאדם אומר: "אהיה טוב מעתה, אז אומר לו השי"ת אהיה לך לאלקים" (פר' פנחס ד"ה 'אך בגורל). ועל ידי זה מעלה את עצמו מעומק הקליפות ומתקרב אל השי"ת, ואין לזה שיעור, אלא כל ימי צריך האדם להמשיך ולקבל על עצמו להיות טוב, כפי שנתבאר שם בהמשך".

[א] ראה שם: כ"שאדם רוצה להעלות עצמו מעומק הקליפות, עיקר ההעלאה הוא על ידי תשובה, כלומר 'אהיה טוב מעתה, אז אומר לו השי"ת אהיה לך לאלקים, זה: 'אהיה אשר אהיה, ואחר כך כשמעלה עצמו בתשובה נמשך עליו [שם] הוי"ה ב"ה, ואחר כך צריך שוב להיות בתשובה ולהיות בבחינת אה"ה, כי צריך להיות תמיד בהכנעה ובתשובה, ואה"ה הוי"ה אה"ה בגימטריא 'חיים', כי האדם הולך בדרך זה, הוא חיים לו וכלל מעלה עצמו בתשובה, היא מפריד הרע מטוב ונתעלה הטוב והרע נופל". וראה גם בפרשת בראשית (ד"ה ויהי כל ימי חטך): "שורש התשובה סוד אה"ה, דהיינו לסור מרע ולקבל על עצמו מכאן והלאה אהיה טוב, וכשואה השי"ת רצונו הטוב כביכול מראה לו פנים מאירות גם כן מבחינת אה"ה, דהיינו אהיה לך לאלקים".

תשובה תתאה ועילאה

מצות 'תשובה', לא נועדה רק לתקן את האדם שעבר עבירות והתלכלך בעוונות, אלא מצוה זו היא דרך בעבודת ה', והוא לחיות מתוך תשובה אל ה', להתקרב אליו ולדבוק בו. וכמו שכותב רבינו (פר' אמור ד"ה 'עוד ממושבותיכם'): "כי העיקר העבודות הוא על ידי תשובה כדברינו תמיד מזה, וצריך האדם להרגיל עצמו להיות תמיד בתשובה ולא יסיח דעתו מזה".

רק כדי שיוכל האדם להתעלות במעלות מצוה זו, לא יתכן הדבר אלא אם מתחרט מקודם על מעשיו הלא טובים, ומקבל על עצמו לעשות מכאן ולהבא רק את הטוב והישר, וזו היא הקדמה להתעלות בכל חלקי עבודת ה'.

וכפי שמברר רבינו בהקדמת הספר:

"עיקר הדבר צריך להיות בתשובה, ולכל הדברים צריך האדם לעורר עצמו בתשובה שלימה לפניו יתברך שמו, ויתחרט על מעשה תעותים וישליכם מנגד פניו, ולקבל על עצמו מעתה לעשות הטוב והישר, וזה הוא השער ליכנס לכל דבר שבקדושה, הן לתורה או לתפלה או לאיזה דבר שבקדושה, צריך מקודם לעורר עצמו בתשובה" (וראה שם בהמשך רמז בענין 'שופר').

תשובה זו נקראת בשם 'תשובה תתאה', היינו תשובה שלמטה, שמעורר עצמו בתשובה בהתעוררות שלמטה, כדי שיוכל לעבוד את ה' מהיום והלאה. וכל זמן שהאדם לא נטהר עדיין לגמרי מעוונותיו, חייב לעורר עצמו בתשובה תתאה, עד שיזכה להשיג את מדרגת תשובה עילאה, כמו שמבאר רבינו (בפרשת מקץ ד"ה 'כי לולא'): "עיקר התשובה

היא תשובה עילאה... ועל ידי מה יוכל האדם להשיג תשובה עילאה הוא על ידי תשובה תתאה, לנקות עצמו מחטא ועון".

ובפרשת פינחס (ד"ה 'וביום השבת'), מגלה רבינו: "שהדרא בתראה מצד עצמותם אין להם שום כח ליתן התעוררות למעלה, עד שהשי"ת ברוב רחמיו ירחם עלינו וישפיע לנו אור משופר גדול, רומז לתשובה עילאה", והיינו שעיקר עבודתנו בדורות שלנו - דור עקבתא דמשיחא היא 'תשובה תתאה', שהוא בחינת 'שופר קטן', "וצריך כל כך לעורר בתשובה עד ש[על ידי זה] מעורר להמשיך עליו מ[למעלה בחינת] 'תשובה עילאה'" (פר' שמות ד"ה 'ויקם מלך חדש').

כללו של דבר, עבודת התשובה הנדרשת מאתנו, שיינה האדם את עצמו לגמרי מכל דגוד חטא ועון, ורק על ידי זה יוכל להתעלות בעזר ה' אל עבר מדרגת תשובה עילאה, שענינה "להמשיך שפע וחיים לכל העולמות, ולהעלות כל הניצוצות למעלה, ליחד ולקשר עולמות התחתונים לעולמים העליונים" (פר' פנחס ד"ה 'וביום השבת'). (המשך יבוא בעיה)

שבדורינו כולם נקראים בעלי תשובה, והשי"ת ב"ה ברוב רחמיו מקבל אותנו בתשובה, אבל לאדם הוא מר בתחילת התשובה כי מתחלת עם יראה, אבל הקב"ה נותן אחר כך לאדם אהבה ושמחה, שיהיה [בבחינת הכתוב (תהלים ב, א)]: "וגילו ברעדה".

תיקונים וסיגופים

והנה אף שהתשובה הפשוטה מועילה למחילת העוונות, ברם לטהר חלאת הנפשות דרושה עבודה רבה, לכן ספרי המוסר מלאים בהוראות שונות איך לסגף הגוף ולזכך הנשמה. בדורות האחרונים שבני אדם ירודים וחלשים בכוחותיהם, ומי שבא לטהר עצמו כמעט שנתייבש מרוב העבודה והסיגוף, האיר לנו השי"ת ברוב רחמיו אור החסידות, שמזכך ומטהר כל אשר עוונותיו רבו למעלה ראש, בלי להיזקק לתעניות וסיגופים, על ידי שמדריכנו להרבות באור התורה והמצוות, ומעט מן האור מגרש הרבה מן החושך, ומתוך 'עשה טוב' נמצא 'סור מרע'.

וכמו שכותב רבינו (ליקוטים מס' פסחים):

"אור הנר רומז לתורה ומצוות, כמו שנאמר (משלי ו, כג) 'כי נר מצוה ותורה אור', מפני ש'אור הנר יפה לבדיקה' (פסחים ה, א), כי על ידי תורה ומצוות אדם מוצא חסרונותיו ומתחרט ועושה תשובה, כי יש בדיקה גם כן על ידי סיגופים, אבל הם משברים את הגוף, והבדיקה על ידי אור הנר וכו'" [אור התורה והמצוות], הם יפים לבדיקה".

עוד יסוד גדול מחדש רבינו לדורינו דור האחרון (פר' בא ד"ה 'היום אתם יוצאים'): "הנה בדורות הראשונים היה תיקון נפש שלהם על ידי סיגופים, כדי לשבר את הקליפות ולהבדיל המסכים המבדילים מהנשמה, אבל עתה הדור הקרוב למשיח צדיקינו תיקונם קל ואינם צריכים לסיגופים, ותיקונם הוא על ידי אמונה שמאמינים באלקי עולם, ובאמונתם יחיו".

והסבר הדברים נוכל להבין ממה שכתב רבינו בליקוטים (מס' עירובין), בהרחבה גדולה, שאנו בני ישראל נמצאים ברשותו של הקב"ה, וכשאדם חושב מחשבה זרה או נכנס בו רוח שטות המחטיאו, הרי בזה הוא יוצא ממחנה שכינה ושורה מחוץ לתחום, "ואף על פי כן השי"ת ברוב רחמיו וחסדי", נותן לו תקנה בזה ש"יתן האדם בדעתו שמלא כל הארץ כבודו, שגם חוץ לתחום יש גם כן שמו הגדול יתברך שמו, וזה סוד מה דאיתא בכמה מקומות בזוהר (ח"ג רכה, א) ובתיקונים (הקדמה ה, א) ששמו הגדול מלגאו [- בפנים] כל עלמין ומלבר [-ומחוץ] כל עלמין, וזולתו יתברך שמו אין שום מציאות בעולם, ותיכף כשאדם נותן דעתו לזה הוא יוצא לחירות". ומסיים רבינו שם: "וזה סוד התשובה, שחזר על ידי שמבין בדעתו ששמו הגדול שוכן גם חוץ לתחום שמלא כל הארץ כבודו", הרי לנו שעל ידי אמונה יכול האדם לתקן את עצמו ולצאת לחירות מיצר הרע ולשוב ולהתקרב אל עבודת ה'.

בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו דקודשא בריך הוא, דא זכי [- זה זוכה] לתשובה תתאה דאתקרי ה', דא איהו [- זה] תשובה תתאה, וראה שם עוד מדרגות בתשובה.

[ה] כמבאר בפרשת יתרו (ד"ה 'זה יקול השופר'): "שופר קטן נקרא תשובה תתאה (ראה וז"ל ח"ג ב), שצועק ומתחרט על מעשיו המכוערים ונותן [-ומתקן] עצמו מהם, כמו שכתוב (משלי כה, ז): 'למדה ועווב ירחם'. ואית תשובה עילאה, שכבר תיקן מעשיו, ועבדתו הוא בדרך יחוד, שמיחד עולם בעולם ומיחד המעשה לשמה, [וזה] נקרא שופר גדול".

[ו] ובפרשת צו מבאר שביום הכיפורים וכן על ידי עבודת האדם זוכים לכן, ז"ל: "כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם... (ת, זל)... 'יום הזה' נקרא יום הכיפורים, דהיינו כמו שהשי"ת עשה את יום הכיפורים וקבע אותו ליום מחילה וסליחה וכפרה להשיג בו תשובה עילאה, 'צוה ה' לעשות לכפר עליכם' - כמו כן על ידי העובדא של האדם יוכל גם כן להשיג מחילה וסליחה וכפרה כמו ביום הכיפורים.

[ג] כעין זה שבזמננו גם השב מיראה נעשות לו כזכיות, ראה בספרה"ק 'עבודת ישראל' (לשבת תשובה), זה לשון קדשו: "אפילו דקיימא לן [ומא פ, א] כי התשובה מיראה מהפכת הזדונות לשגונות, מכל מקום כיון שעל ידי הצרות בלאו הכי נחשבו הזדונות כשגונות, ממילא כששב ומתחרט עליהם לפני הבורא בריך הוא הוא ברוב חסדו מהפכם לזכיות וריח ניחוח לה, וזכה להיות כסא ומרכבה לה".

[ד] ראה בזוהר הק' (ח"ג קכ"א): "מכמה מינין איהו תשובה דעבדין בני נשא [- מכמה מינים יש תשובה שעושים בני אדם], כלהו טבין אבל לאו כל אפיין שוין [- כולם טובים אבל לא כל האופנים שווים], אית בר נש דאיהו [- יש בן אדם שהוא] רשע גמור כל ימיו, ואיהו עובר על כמה פקודין [- והוא עובר על כמה מצוות] דלא תעשה, ומתחרט ומודה עלייהו, ולבתי כן לא עבד לא טב ולא ביש [- ואחר כן אינו עושה לא דבר טוב ולא דבר רע], לנד [- לאיש זה] דאי ימוחל ליה קודשא בריך הוא, אבל לא זיכה לתשובה עלאה. אית בר נש לבתי דייבתו מחטאיו ומתכפר ליה [- יש בן אדם שאור ששב מחטאיו ומתכפר, ואחר כך] איהו אזיל

